
земель, 26,5% – лісів та лісовкритих площ, 21%– сіножатей, пасовищ та багаторічних насаджень, 7% – забудованих земель і 2% – земель під водою та болотами

У басейні річки Нічлава є два заказники загальнодержавного значення. Також є три невеликі водосховища і 84 ставки, що свідчить про високий ступінь зарегульованості стоку і значну антропогенну трансформованість русла, що проявляється на екологічному стані водного об'єкта.

Література:

1. Царик Л., Буртак О., Царик В. Геоекологічна ситуація у басейні річки Нічлава. Наукові записки ТНПУ. Серія: географія. – Тернопіль: СМП «Тайп», 2018, № 2 (випуск 45). – С.147-153.

2. Річка Нічлава [HTTPS://UK.WIKIPEDIA.ORG/WIKI/%D0%93%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B0_%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%B0

3. Царик Л. П., Царик П.Л., Кузик І.Р., Царик В.Л. Природокористування та охорона природи у басейнах малих річок: монографія (видання друге доповнене і перероблене) / за ред. проф. Царика Л.П. Тернопіль: СМП «Тайп», 2021. 162 с.

4. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Тернопільській області [https://mepr.gov.ua/files/docs/%D0%A2%D0%95%D0%A0%D0%9D%D0%9E%D0%9F%D0%86%D0%9B%D0%AC%D0%A1%D0%AC%D0%9A%D0%90%20%D0%9E%D0%91%D0%9B%D0%90%D0%A1%D0%A2%D0%AC.pdf

Богдан СТЕЛЬМАХ, студент
Науковий керівник: **д.г.н., проф.. Царик Л.П.**

ОПТИМІЗАЦІЯ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ ІВАНІВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Реформа адміністративно-територіального устрою України супроводжується системними змінами у використанні природних ресурсів та вирішенні екологічних проблем новостворених адміністративних одиниць. Процес

децентралізації передбачає формування нових підходів до екологічної політики. Законодавчо окреслені перспективи реальних змін можуть допомогти вирішити природоохоронні проблеми територіальних громад. Для реалізації ефективної локальної екологічної політики територіальних громад необхідно визначити ключові проблеми та запропонувати шляхи їх вирішення.

Об'єктом дослідження виступає Іванівська територіальна громада.

Предметом дослідження є геоекологічні параметри землекористування в межах Іванівської територіальної громади на предмет його оптимізації.

Метою дослідження є аналіз геоекологічних проблем землекористування Іванівської територіальної громади, обґрунтування шляхів його оптимізації.

Актуальність. У зв'язку з появою нової адміністративно-територіальної одиниці в Україні постає питання інвентаризації їх земельних ресурсів з метою оптимального використання. Нові законодавчо-фінансові можливості мають слугувати основним засобом для вирішення цієї проблеми. Тому, інвентаризація використання земельних ресурсів в межах територіальної громади сприятиме її територіальній організації. .

Практичне значення. Результати дослідження мають важливе прикладне значення, оскільки можуть бути використані при розробці регіональної екологічної політики та формуванні оптимальної структури господарства громади.

Для досягнення поставленої мети передбачається виконання таких **завдань**:

- проаналізувати законодавчу базу формування та функціонування територіальних громад;
- узагальнити та систематизувати загальні відомості та історію формування Іванівської територіальної громади;
- провести функціонально-просторовий аналіз використання земельних ресурсів та визначити основні екологічні проблеми агровиробничої діяльності в межах Іванівської громади;
- обґрунтувати необхідність ландшафтної-екологічної оптимізації території Іванівської громади, шляхом реалізації

оптимізаційної моделі землекористування та організації низки заповідних об'єктів.

Матеріали і методи дослідження. Матеріали дослідження зібрано автором, використано геоecологічний підхід, який передбачає функціонально-просторовий аналіз проблем землекористування територіальної громади. Опрацювання зібраних матеріалів проводили з допомогою таких методів: картографічного, описового, порівняльного, геoінформаційного, аналізу, оцінювання та оптимізаційного моделювання.

В результаті проведеного дослідження можна зробити такі висновки:

1. Проаналізувавши законодавчу базу формування та розвитку територіальних громад, ми виявили, що основою процесу децентралізації в Україні є зміни до Конституції України. Відправною точкою у створенні територіальних громад в нашій державі стало Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. «Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні», а також «Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року». Окрім вище згаданих нормативно-правових документів в напрямку реформування адміністративного устрою України прийнято низку законодавчих актів та видано декілька наказів. Зокрема у напрямках оподаткування, формування бюджетів, місцевих виборів тощо. Нажаль у сфері освіти, охорони здоров'я, екології докорінних змін пов'язаних із децентралізацією поки що не відбулося.

2. Іванівська громада створена 4 вересня 2015 року. До громади з центром у с. Іванівка увійшло 4 сільських ради: Іванівська, Ілавецька, Глещавецька, Сороцька. На даний час загальна площа Іванівської територіальної громади становить близько 109,5 км². Населення громади станом на 1 січня 2016 року складало 4482 осіб. На території громади розташовано 4 загальноосвітні навчальні заклади, 4 дошкільних навчальних закладів, 9 закладів культури, 2 амбулаторії і 1 лікарня. Іванівська громада розташована у південно-східному напрямку від обласного центру м. Тернопіль. Географічно знаходиться на

Волино-Подільській височині, координати центру територіальної громади на карті України знаходяться за адресою: 49°27' пн.ш., 25°82' сх.д. Лісистість території громади є меншою 1%, а частка ріллі у земельному фонді становить 82,5%.

3. Функціонально-просторовий аналіз використання земельних ресурсів об'єднаної Іванівської громади показав значну їх диференціацію і відмінність від науково обґрунтованих норм. Проаналізувавши територіальні відмінностей співвідношення природних і господарських угідь Іванівської громади, ми дійшли висновку, що в її межах усі адміністративні одиниці характеризуються вкрай несприятливою структурою земельних угідь (частка природних угідь є меншою за 30%). Це спричинено високою розораністю території громади (понад 82%), що є більшим показником навіть за загальноукраїнський і звичайно європейський. Хоча варто зазначити, що серед розораних земель лише 10% належать до середньо - та слабо еродованих. Аналіз земель сільськогосподарського призначення засвідчив низьку частку багаторічних насаджень та сіножатей. Лише 175 га займають відкриті заболочені землі та землі під водою, площа забудованих земель знаходиться в нормі. Окремо слід звернути увагу на залісненість території громади – 0,44%, при нормі 23-40%. Із майже 11 тис. га земель об'єднаної Іванівської громади лише 46 га займають ліси і чагарники. Із проведених нами обрахунків визначено, що досліджувана територіальна громада належить до адміністративних одиниць із сприятливими просторовими умовами життєдіяльності населення – 2,44 га/ос.

4. Запропонована нами ландшафтно-екологічна оптимізація території Іванівської громади має відбутися шляхом реалізації оптимізаційної моделі землекористування даної громади та створення низки заповідних об'єктів. Внаслідок реалізації запропонованої моделі площа лісовкритих земель в об'єднаній Іванівській громаді зросте на 1500 га. Структура земельного фонду включатиме 56% (6223 га.) - орних земель, 13,7% (1501 га.) – лісів та лісовкритих площ, 21% (2356,5 га.) – сіножатей, пасовищ та багаторічних насаджень, 3,5% (389га.) – забудованих земель і 1,6% (184 га.) – земель під водою та

болотами. Проведення таких заходів сприятиме зростанню частки земель під природними угіддями з 21,3% до 40%.

Реалізувати такий підхід потрібно впродовж певного періоду часу, змінивши цільове призначення земель та організувавши їх ландшафтно-адаптоване використання. Оптимізаційні заходи передбачають покращання якості довкілля і формування екологічно безпечної системи природокористування.

Література:

1. Годована М.І. Розробка оптимізаційної моделі землекористування об'єднаної Іванівської громади Тернопільської області. Матеріали міжнародного студентського Конгресу «Захист навколишнього середовища збалансоване природокористування». Львів, 2016. С. 35-36.

2. Організація сільськогосподарського використання земель на ландшафтно-екологічні основи / за заг. ред. проф.. П.Г. Казьміра. – Львів: СПОЛОМ, 2009.-254 с.

3. Царик Л.П. Еколого-географічний аналіз і оцінювання території: теорія та практика. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2006. 256 с.

4. Tsaryk, L., Yankovska L., Tsaryk, P., Novytska, S., & Kuzyk, I. (2020). Geoeological problems of decentralization (on Ternopol region materials). *Journal of Geology, Geography and Geocology*, 29(1), 196-205.

Юрій БЛОТНИЙ, студент

Науковий керівник: **доктор філософії (PhD) Кузик І.Р.**

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ ВОДНОГО БАЛАНСУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО ВОДОСХОВИЩА

Розрахунок водного балансу території чи акваторії є одним із пріоритетних завдань сучасної гідрологічної науки. Водно-балансові дослідження дають можливість, шляхом кількісного аналізу статей водного балансу, зв'язувати характер та специфіку перебігу гідрометеорологічних процесів; встановити тренди та визначити тенденції зміни кліматичних параметрів; оцінити зміни довкілля в результаті антропогенного